Kinesisk ene

Juniperus chinensis

Kort fortalt

- *Juniperus chinensis* – cypresfamilien (Cupressaceae).
- Hjemmehørende i Kina, Korea, Japan og det russiske Fjernøsten.
- Stedsegrønt nåletræ med stikkende ungdomsnåle og senere bløde skælblade; rødbrun, trævlet bark.
- Smidige grene, der er lette at forme med tråd.
- Ude hele året i fuld sol; om vinteren beskyttes skålen mod hård frost, og træet skal stå lyst.
- Robust: tåler tørke, varme, stærk frost og kalkholdigt vand.
- Frøene skal have en lun og en kold periode og spirer uregelmæssigt – ofte først efter mange måneder.

Det kan du se frem til

Med frøene af kinesisk ene har du grundlaget for en klassisk, vinterhårdfør bonsai, som du selv former fra den første spire. Enebærfrø kræver tålmodighed: Efter en lun og en kold periode spirer de uregelmæssigt, ofte først efter mange måneder – lad derfor såbakken stå. Kimplanterne har først stikkende nåle; de bløde skælblade kommer senere. De første år lader du den unge ene vokse frit, så stammen bliver kraftig.

Mange forbinder bonsai med et færdigt lille træ fra butikken. Med frø starter du et skridt tidligere – og det giver dig noget, et købt træ aldrig kan: Du bestemmer selv formen fra den første spire, og du kan dyrke arter, der sjældent eller aldrig sælges som færdige bonsai. Det kræver tålmodighed, for der går nogle år, før frøplanten er blevet til et egentligt bonsaitræ. Til gengæld er træet dit eget fra start til slut. Herunder finder du det, du skal vide for at komme godt fra start med netop denne art.

Introduktion

Kinesisk ene (*Juniperus chinensis*) er et stedsegrønt nåletræ fra cypresfamilien. Den vokser vildt i Kina, Korea, Japan, Myanmar og det russiske Fjernøsten – fra kystklipper til tørre, stenede bjergskråninger – og kan blive alt fra en lav, krybende busk til et træ på op til ca. 20 m. Arten har to slags blade: Unge planter og kraftige skud har stikkende nåle, mens ældre grene får tætte, bløde skælblade. Barken er rødbrun og skaller af i lange, trævlede strimler. Kinesisk ene er robust og tåler tørke, varme og stærk frost. Den hører til de mest brugte arter til bonsai: Stammen og grenene er smidige og lette at forme, og arten kan formes i næsten alle stilarter – kun kosteformen passer ikke. Den kendte shimpaku-ene fra Japans bjerge er en form af arten med fine skælblade, som i dag formeres ved stiklinger. Frøplanter er ikke sortsægte: De begynder med nåle, og bladtype og vækstform kan variere fra plante til plante.

Formering

Enebærfrø kræver tålmodighed. Frøskallen er hård, og kimen har en dyb dvale, som brydes af først en lun og derefter en kold periode. Læg frøene i lunkent vand i 24 timer, bland dem med let fugtigt sand i en lukket pose, og lad posen ligge ved stuetemperatur (ca. 20 °C) i 2–3 måneder og derefter i køleskabet ved ca. 2–5 °C i yderligere 2–3 måneder. Så frøene ca. 1 cm dybt i fugtig såjord eller kokos-såmuld, og hold dem jævnt fugtige og kølige ved ca. 15–18 °C. Spiringen er meget uregelmæssig: Nogle frø spirer

Sikkerhed: Frø, næringsstoffer og dyrkningsmedier er ikke beregnet til at spise – hverken for mennesker eller dyr. Nogle arter er giftige, så opbevar dem utilgængeligt for børn og dyr.

efter få uger, andre først året efter, og ikke alle frø spirer. Du kan også så frøene i en potte om sommeren eller tidligt på efteråret og lade potten stå ude i læ – så får frøene den lune og den kolde periode af sig selv og spirer typisk det følgende forår. Lad såbakken stå i mindst et år. Når kimplanterne er ca. 5 cm høje, prikles de ud i enkelte potter med priklejord.

Placering og lys

Kinesisk ene skal stå lyst til solrigt – helst i fuld sol hele året. I skygge bliver skuddene lange og svage, og det indre af kronen dør. Kun på meget varme sommerdage har den gavn af lidt skygge midt på dagen. Kimplanter, der er sået inde, vænnes gradvist til at stå ude og flyttes først ud, når der ikke længere er risiko for nattefrost.

Vanding og næringsstoffer

Kinesisk ene tåler bedre at stå lidt tørt end vådt: Vand grundigt, når dyrkningsmediet er ved at være tørt i overfladen, og undgå stående vand. I vækstsæsonen, når den vokser kraftigt, har den brug for mere vand. Almindeligt hårdt vand er ingen ulempe. På varme dage har den gavn af at blive overbrust – brug rent regnvand i stuetemperatur (eller andet kalkfattigt vand), så bladene ikke får kalkpletter. Fra april til september gives flydende bonsai-næring hver 4. uge.

Dyrkningsmedie

Dyrkningsmediet skal være meget veldrænet, gerne stenet og sandet. Færdig bonsai-jord er et godt grundlag. Til unge planter passer priklejord med kvartssand. Unge planter omplantes hvert 2.–3. år om foråret, ældre træer sjældnere.

Beskæring

Lad unge ener vokse frit de første år, så stammen bliver kraftig. Senere formes træet ved at afkorte de lange skud med en saks tilbage til et sideskud i vækstsæsonen. Knib ikke hele tiden de grønne spidser af med fingrene – det svækker enen og giver brune spidser. Lad altid noget grønt sidde på hver gren: En gren uden grønne skud skyder ikke igen. Grenene er smidige og lette at forme med tråd, men tråden skal fjernes i tide, før den vokser ind i barken.

Vinteropbevaring

Kinesisk ene er hårdfør og skal stå ude hele vinteren – den har brug for både kulde og lys. Let frost skader ikke. I en skål er rødderne dog langt mere udsatte end i jorden, og når dyrkningsmediet fryser hårdt, kan skålen sprænge. Beskyt derfor skålen i god tid, når der er udsigt til flere døgn med frost eller nattefrost under ca. -5 °C: Grav skålen ned i haven, så kun stamme og krone er over jorden, og dæk jorden med blade – eller stil skålen i tørt sand i en flamingokasse. Som stedsegrønt træ skal enen også om vinteren stå lyst; skal den ind i en periode, så i et koldt, lyst rum, fx et uopvarmet drivhus eller et udhus med vindue. Kimplanter i deres første vinter skal altid stå frostfrit og lyst, fx i et uopvarmet rum ved 0–5 °C. Stedsegrønne træer fordamper vand også om vinteren: Vand på frostfrie dage, så dyrkningsmediet aldrig tørrer helt ud, og giv ingen næring. Skærm træet for udtørrende vind og stærk vintersol, mens rødderne er frosne. Om vinteren kan bladene blive brunlige af kulden; de bliver grønne igen om foråret.

Vigtige dyrkningstips

Det meste, der går galt ved såning, skyldes for meget vand eller for lidt lys. Jeg anbefaler et let, næringsfattigt såmedie som såjord eller kokos-såmuld, så de fine rødder ikke rådner. Når kimplanterne skal prikles, giver priklejord med kvartssand god dræning og et stabilt rodnet. Senere, når træet skal formes som bonsai, er min færdigblandede bonsai-jord et godt grundlag. Hav tålmodighed: Frø fra samme pose spirer ikke altid samtidig, så lad såbakken stå, selvom de første kimplanter allerede er kommet op.